

Előfizetési díj félévre postán és helyben borítékkal 6 forint, boríték nélkül házhoz küldve 5 forint e. pénzben.

NEMZETI UJSÁG.

Előfizetheti minden es. kir. postalivaltalnál s helyben a szerkesztőségnél. Zöldkert utca 488 szám alatt földszint, a hivatalban.

Tisztán írott czimeket kérünk. Levelek a szerkesztőségnek címzendők.

Alapító KULTSÁR ISTVÁN táblabíró, kiadja özvegye.

TARTALOM.

Hazai napló. Országgy. (224. ker. ülés: az országgyűlési szálás fizetése iránt kiküldött orsz. választmány jelentése. 225. ker. ülés: az országgyűlési szálások. 170. orsz. ülés a FÖRRnél: országbíró elnökléte alatt a vallás, k. k. leirat, vegyesházasságok, breve tárgyában a FÖRR válaszenetének meghitelesítése. Pestből (megyei utasítás kereskedési és rokon tárgyokban).
Külföldi napló. Angol-, Német-, Görögország.
Bel- és külföldi telegraph.
Lapvilága. Jelenkor. Pesti Hirlap.
Társ. és intéz. A vakok pesti intézete.
Élet, irodalom és művészet. Az élet útjai. Sújanszky Antal vallási hazafini költeményei. Kerényi Frigyes költeményei. Nemzeti színház.
Hirdető.

HAZAI NAPLÓ.

Országgyűlés. CCXXIV. ker. ülés jul. 1én. Elnökök: (Zala) Kerkápolyi (Csanád) Bánhidyi. Jegyző: Demeczky. Naplóvivő: Komlóssy. Tárgy: az országgyűlési szálás fizetése iránt kiküldött orsz. választmány jelentése.

Az e tárgy fölött a július 28ki ker. ülésben megkezdett de megszakadt tanácskozás fonala ismét fölfigatván, előbb általános nézetek körül forogtak a szőlők, melyek leginkább oda valának irányozva egy részről, hogy az országgyűlési szálások minden kiszolgáltatási kötelesség nélkül egyedülzentul szabad szerződési uton szerzethetessenek; míg a más rész tartván azon zsarolásoktól, melyek ez esetben a házbirtokosok által kétségkívül gyakoroltatnának, a szálásoknak bizonyos meghatározandó bérérti kiszolgáltatását a háztulajdonosoknak kötelességül tétetni sürgeté. Az ülés azonban olly zajos volt, hogy az elnökség figyelmét kényörőgni többször kényszerült, egy szónok pedig nyíltan kimondá, miszerint előtte megfoghatatlan, hogy a KK. ezen olly fontos tárgynak most csak első ízben szőnyegre kerültekor is annyira keveset ügyelnek arra, hogy ő a szőlők nyilatkozataiból csak egyetlen szót sem képes megérteni; mi azonban egy kevéssé szerencsésnek valánk, s mit megérteni lehetséges volt, im elmondjuk.

Egy városi követ hathatósan ellenze a meghatározott bérért adási kötelességet, a mint azt az országos választmány javaslá; mivel szerinte ezen expropriációi eszméhez csak akkor szabad nyulni a statusnak, ha azt az elkerülhetlen szükség igényli; már pedig ezen eset nem forog fön; mert ha az o.gyűlés Pesten fog tartatni, a hétszemélyes és kir. táblai, kir. ügyigazgatósági, kamarai egyének számára o.gyűlési szálás nem szükséges, mivel ügyis Pesten lagnak, sőt a mágnásoknak fele száma is vagy házzal bir Pesten, vagy szálást tart, s így az o.gyűlési szálások száma tetemesen megesökken, s lesznek mindig annyi kiadandó szálások, hogy azok magán szerződés útján minden baj nélkül megszerezethetnek. Pest városa mennyire ohajtja az országgyűlésnek keblébe áttételeit, megmutatá azon tetteivel is, hgy a másfél milliót érő új piacztért országgház építésére átengedé, azonban később lenne Pest városa inkább akármilly áldozatra, mint a meghatározott bérért szálásadási kötelesség elfogadására.

ELET, IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

„Az élet útjai”, regény egy kötetben, írta Jókai Miklós. — Heckenast sajtója. Ara 1 pfrt.

Ünnepelt regény-írónk jelen munkája, mire már a rövid előző figyelmet, egyszerű s a mindennapi életből vett történetet ad az olvasó elé, melyben nincs szó, mely nem mondatott, nincs személy, ki nem élt volna. A szerző föltette magában ezuttal, a költészet minden segéd eszközeiről lemondani s az életet a maga meztelenségében fűteni, lényes leírások, nagyszerű jelenetek és meghatározó helyzetek nélkül.

Jókai regényveiben leginkább a nők csudálatnak s jellemfestői hatalmas tehetsége e részben nyer legnagyobb elismertést... Egy nő az e regényben is, ki iránt figyelmünk leginkább leköttetik, mivel tizenegy éves korában, egy mogorva s köznapu lelkű atya s szelid jó anya oldala mellett, ismerkedünk meg; e szülők leánya Octavia. Növekedő érdekek kísérjék a csudás szépségű, nemes, eszes s szelid Octaviát ez első ismerkedésüktől kezdve a házasság-életig, melyre egy olasz gróffal lép, valamint e férj halála után részvetel viseltetünk a világtól elvonuló fiatal özvegy iránt, s ez érdekek e részvetést sem esőkken bennünk — tán túlfeszített regényes követelések által — e nő iránt, midőn az első férj halála után özvegyi lakát egy angol férj karán látjuk őt elhagyni. — Hűk és valók az eszet vonásai, melyekkel Octavia minden viszonyban fűtetik; megkedveljük őt mint gyermeket, jó kíváncsúsággal kísérjük a férj karokba; vele szenvedjük a bensőség érzett mély fájdalmat férj elvesztésén; lelkünk, kedélyünk vele mélyed el és

A következett szóló azt hiszi, hogy az olly okoskodásoknak többé helye nincs, mintán a KK. igen nagy többsége a szabad szerződési ut mellett nyilatkozott. O részéről azt kíváná, hogy a város szálásokat ugyan tartozzék adni, de ezen ügy né a lovászmester önkényétől függjön, hanem a megye, a város és háztulajdonosok által közös befolyással intéztessek. Egyébkint kíváná ő es. k. fölségét az országgyűlésnek ezuttal Pesten leendő tartása iránt ujjolag megkérni, valamint az irántis, hogy az országgyűlésnek mikor leendő megnyitására az illetőket 3 hónappal elebb tudósítani méltóztatssék.

Egy követ kérdi, mikint illenek a generosa natio elnevezés a magyar nemzetre, ha az maga iránt egyes lakosok irányában szigoruan igazságos lenni nem tudna? ő, valamint azt Cs.... követe még a június 28diki ülésben indítványozá, szinte kívánja, hogy az országos választmány által tervezett árszabály a háztulajdonosokkal közöltessék, s azok ujra kihallgattassanak.

Egy szónok kívánata oda megy ki, hogy a szálást fizetni vonakodók ne a városi, (a választmány szerint) hanem megyei bíróság előtt pereltethessenek meg. Egyébkint megjegyzi, hogy a választmány által ajánlott szálásbérrel teljesen megelégedhetnek a pozsonyiak, mivel az igen illendő, és különben is Pozsonynak az o.gyűléseknek keblében tartása igen sok pénz s más hasznokat hoz.

Egy megyei követ a szálásadási kötelességet fönhagyatni ohajtja, valamint a bér meghatározásának elvét is pártolja, mivel különben akövetek a legnagyobb zsarolásoknak leendnek kitéve, mivel nekik Pozsonyban kell lakniok, az utcákon pedig csak le nem telepedhetnek. Egyébkint nem lehet nem kárhoztatni a pozsonyi választó község folyamodásának több kiméletlen s simulatlan kitételeit, melyeket magának egy országos választmány irányában megengedniök szabad nem vala, és az orsz. választmány méltósága azt követeli, hogy azok, kik az iránt a kellő tisztelet kötelességéről megfelejtkeztek, kérdésre vonassanak.

Mások azonban ezen polgártestületnek kitételein főakadni nem akartak, mivel talán ök maguk sem értették, mi iraték nevében, és Pozsony városa követe többször kijelenté, mikép azon polgároknak sérteni szándékuk csak legtávolabbról sem volt. De különben is sokkal főnebb áll egy országos választmány méltósága minthogy ollyféle sértések hozzá férhetnének. Egy követ azonban megjegyzezi el nem mulasztá, hogy azon folyamodás írója a pesti egyetemnél a stílus curialis tanítószékeért soha se folyamodjék, mert azt el nem nyeredni.

B.... követe megyéje részéről kijelenti, hogy az a szálásokat fizetni nem kívánja. (S ezen egyetlen szó emelkedék a nem fizetés mellett.)

P.... városa követe történettanilag fejtegeti, mikint jöttek az o.gyűlési szálások szokásba; eleinte, ugymond, az o.gyűlés 10, 15, 30 napig tartatott, így 1400tól 1646ig. Később azok több hónapokra terjedvén,

1649ben már törvény hozatott, hogy 2 hónapnál tovább ne tartsanak; mind ezen o.gyűléseken 2 hónapig Pozsony városa egyedül vendégszeretéből ingyenszalást adni kész volt, de miután a Landtagokból Landjahrok lettek, azt kívánni, hogy mit előbb kevés időre önkényt adott, azt éveken át tenni köteleztessék, sem igazság sem méltányosság. Ezen teher igen nyomja az egész polgári rendet, mivel ez még nemesi birtokot nem szerzethetven, pénzt polgári birtokokba kegytelen ruházni. Azt, hogy a választmány által a jelen o.gyűlésre tervezett árszabás a háztulajdonosok egyenkint kihallgattatnak, el ismeri, valamint azt is, hogy az azok által önkényt kívánt bér vétetett föl a tervezetbe. A jövőre azonban tovább is sürgeti, hogy a szálások csak szabad alkutján szerzethetessenek, mivel 1842ben is 2000nél több üres szobák irattak össze, s így elegendő számú szálás mindig leend. Kívánja tovább, hogy a jelen o.gyűlés alatti szálások ne 1843ki majus, de aprilis 1től fizetessenek ki.

Egy követ kiemelendő, milly roppant haszna van a pozsonyi közönségnek az o.gyűlésekből, megemlíti, mikint az 1836ki o.gyűlés elosztla után azonnal 300. kereskedői, vendéglői szolgálatban volt egyének bocsattattak el. Ő az igazságot igen is kívánja, de más extremumot, t. i. a pozsonyiak zsarnokoskodhatását s penzszomját táplálatni szinte nem akarja.

Egy követ megjegyzi, mikép mindezen szövitak teljesen önkényes s feleslegesek, s ajánlja, hogy inkább a választmány javaslata pontonkint felvettessek. Mi, miután az elnökség is kívánt, csakugyan teljesítetek is.

Az a) pont javallja, hogy az o.gyűlési szálásoknak ingyen kiszolgáltatása már ezen o.gyűlés alatt megszüntetvén, azokért bizonyos kiszabott bér legyen fizetendő.

Ez általánosan elfogadtaték.
b) a szerződések mellett birt szálások azok szerint lesznek fizetendők. — Elfogadtaték.
c) azok, kik lovászmesteri utalvány mellett birják szálásaikat, azokért az árszabásban kitétt bért fizetendik. — Szinte elfogadást nyert.

d) a fizetés ideje 1843 majus 1től kezdődik, és az o.gyűlés befejezte után még 1 hónapra terjed.

Erre nézve egy követ azt kívánja, hogy a fizetési idő 1843 szent györgy naptól számittassék, és az o.gyűlés befejezte után azon egész évnegyedre kiterjedjen a fizetés melyben a berekesztés történt, ha az évnegyed első hónapja még el nem telt, ha pedig a berekesztés a folyó évnegyed első hónapja után történe, akkor a következő évnegyed is kifizetessék. Egy más követ az o.gyűlés befejezte után még egy fél évre kívánt fizetni, de szava a pusztában elhangzott. P.... városa követe 1843 évi 1ső aprilistől kíváná a fizetést. Voltak kik a jelen o.gyűlés berekesztése után még három hónapi szálás fizetést ajánlottak. S mivel a vélemények eltérők voltak, szavazásra került azon kérdés ha a szerkezet szerint 1 hónapig terjedjen-e még a jelen o.gyűlés berekesztés után a fizetés, vagy tovább, s a többség a szerkezetre

lesz magába vonultá, midőn első férjében csalódása után a nagy világból teljes magányba vonult. Legszebbnek azonban azon helyzetét tartjuk, mely őt az olvasó szemében legfűndöklőbb színekben mutatja, midőn Guarini — ez a férj neve — végpillanatában minden más érzelemnek, féltésnek vagy épen boszúnak, elzárva keblét, önáldozó ragaszkodással ömlik a haldokló ágyához s szerelmén, női hűségén és búfájdalom kívül mindent feledni látszik; s igen természetes, hogy a nő, kit lord Belford így látott, miután már első megpillantása óta tetszést nyert ez arcz és ez alak előtte, a nemeslelkű s így a nemes lelket érteni képes angol előtt feledhetlenné válik. S ha tán azon főnakadnánk, hogy e lord, ki Octaviát első látás óta szerette, kiben a rövid együttlét e nővel kiolthatlan érzelmét indított, mégis egy lépést nem látszik tenni a végett, hogy őt kövesse vagy utóbb fölkeresse, míg a véletlenség össze nem hozza őket, ha ki — mondjuk — ezen fenakadna, jusson eszébe, hogy a költő az életet pusztá meztelenségében akará fűteni, s a véletlennek az életben sokkal nagyobb szerepe van, mint a regényben, melynek azonban nem annyira feladata egyes eszelekvényt, mint inkább történeteket rajzolni.

A magasztos kép, mely Octaviában szemünk elé állittatik, még inkább emelve lesz a jelesül rajzolt ellentétben Linda által. E kép a nőnemnek nem hízleg, nem szépití ritkán találtató éreneyek ráfestése által az osztályt, melyhez az urhölgy tartozik; meztelenségében látjuk itt a szívtelen tetszélget, lélek nélküli kacérságot, állhatatlanság, ingadozás, kiesapongás és az e sereghez tartozó bűnök összes kíséretével; ő örök szerelmet esküszik szavakkal, melyeket csak szent érzelem kíséretéhez kellne ragasztania, ma Guariniak, holnap Kálmának, s

még elsem hangzottak jól ez eskü igéi. oltárhoz megy örök frigyben egyesülni Palotayval; sőt mi több, a könnyelmű megmondatlanság, kérdékedény tetszélges elbizott hangjain, menséget épít maga számára a vadak fölött, miket önhittent elhagyott szerelmesekre halmoz; s ha a férj, kit zorddá, mogorvává tán épen azon csalódás fájdalom érzete tézen, melyet nevében élt, lelkehez illő szigorú bánásmódot éreztet a kiesapongásra mindig hajlandóval, Linda az, ki e férjet idegen férfi előtt bemoeskoló vádakkal terheli, a nő, kinek férje becsületét vedni, övni volna minden viszonyban kötelessége.... E szót, férfi csak egy értelemben lehet az ajkon kiejteni, s ez értelem nemes és magasztos; ha a nő nevet emlitjük, már a hang kiejtésében különböző értelmet adhatunk a szónok, mert kapcsolatban azon nemes tulajdonokkal, miket egy öntudatos kedélydús, szív- és észteljes nőben képzelünk, magasztos szerelmelességgel főnséges értelem hozhatunk e szóval kapcsolatba; míg más oldalról gúnyt fektethetünk értelmébe, gúnyt, mely a nagy német költővel mondatá: gyöngöség; a te neved asszony!... Ez értelemk elsejének a széplelkű Octavia, másodikának Linda fölél meg tökéletesen. — Mi regényírónak nem mernök tanácsolni, hogy a Lindákat, akadjon bármilly nagy számmal az életben képmásakra, hiven utánfesse: jó hírnevét, mint elmés nőjelleml-festő, koczkatatná ez által;... hízlegés kell az embereknek, hízlegés a nőnek különösen, s bár helybenhagyólag szemeljük is a lefestett bűnember vonásait, sőt tán némi meglepéssel olvastuk azokat, mert hiszen van szomszédunk, kire a rosztat rá képzelhetjük; de regényben örömebb látatink mégis ecsetelése az éreneyes lelkeknek, főleg ha ez egyik nem meghízlegésével a másiknak rovására történik, mert

azaz I hónapra szavazott; a fizetés kezdetétől 1843ki Iső majus helyett azon évi Szent György napja szinte szavazás utján határozatván.

Az e) pont rendeli, hogy azok, kik az o.gyülés kezdetével kapott szálásaikat később elhagyták, szinte 1843ki majus Itől kezdve fizessenek és pedig addig, míg szálásaikat bírták.

Itt az Iső majus szinte Szent György napra változtatván; egyébkint a szerkezet maradt, noha némely követek sürgeték, hogy az illy elhagyott, de másoknak kiadatni a lovászmesteri hivatal által nem engedett s így üresen álló szálások az országos pénztárból kármentesíttessenek.

Az f) pont, hogy t. i. kik ugyan maguk a szálásokon nem laktak de bútoraik vagy egyeinek voltak abban, szinte fizessék azt addig, míg csak a számukra lefoglalva volt, szinte megmaradt.

A g) pont, hogy azok, kik szállásaikba az o.gyülés kezdete után egy hónap után jöttek, ha az elébb számukra lefoglalva nem volt, csak azon időre fizessenek, melly alatt azokat bírták; szavazat utján szinte helyben hagyást nyert, s itt az ülés megszakadt.

CCXXV. ker. ülés, jul. 2án. Elnökök sat. kik elébb. Naplóvivő: Mailáth. Tárgy az országgyűlési szálások.

Mielőtt a napirend megkezdetnék, az elnökség jelenté, hogy bold. Orosz Elek volt Ungh megyei követé a halotti isteni szolgálat holnap Jul. 3án leend, hova a KK. magyar öltönyben megjelenjenek. Mire határozatott, hogy 8 1/2 órakor a teremben öszvegyülekezvén egy testületben menendnek; egyszersmind személynök ő nmlga kívánságára a követek hajdui is oda rendelőndők lesznek, minthogy a tartandó halotti beszéd egy része hozzájuk lesz intézve.

A napirendre térvén át a tanácskozás, az országos választmány javaslatának h) pontja, melly azt rendeli, hogy a szálás bér multira nézve ezen javaslatnak végzéssé váltakor jövőre pedig mindig hónapra előlegesen lenne leteendő, elfogadták.

Az i) pont, melly a meg nem adott bért a városi bíróság előtt követelhetni rendeli, elénkebb vitát idézett elő, némelyek ezen bíróságot a királyi táblára kívánák ruháztatni; ez ellen azonban felhozaték, hogy ezen tábla már jelenleg is annyira meg van terhelve pörökkel, hogy az ezeket sem képes bevégezni. Mások tehát mindenkire nézve az illető megyének, mások minden esetben Pozsony megye bíróságát akarék ez esetre megállapíttatni; egy városi követ azt akarta volna, hogy a városi követek fölött ez esetben illető városok, a kerületbeliek kerületök s így a többi, által ítéltessenek. Többen azonban a szerkezet mellett harcoltak, mivel idején látták lenni, hogy az aristocraticus pályákból kibontakozzék mindenki. Egy követ azonban megjegyzé, hogy új bíróságokat végzés által életbe léptetni nem lehet, s ez ha történendik is, míg csak erre törvény nem leend, a városi bíróságot el ismerni nem fogja. Fölhozaték a királyi tábla bírósága ellen az is, hogy az az országgyűlés befejezte után eltávozván Pozsonyból nem bíraskodhatnék. Végre szavazás rendeltetvén, azon kérdést, hogy szerkezett-e vagy módosítás, a többség a szerkezett ellen dönté el. — És a bíróságot Pozsony megyének adá, a per pedig szóbeli leend.

k) a szálások a szálásadók részéről föl nem mondhatók, a szállások pedig azokat három hónappal előbb fölmondani tartoznak.

l) a főlovászmester eddigi hatósága ezen o.gyülés alatt is fönmarad, mindkét pont marad azon hozzátétel-

lel, hogy a lovászmesteri hivatal a lefoglalt szálásoknak azonnali szabadokká tételére utasíttassék.

Egyi a jelen országgyűlésre.

Mi pedig a jövő o.gyületeket illeti az országos választmány úgy vélekedik, hogy ámbár a szabad alku szálásszerzésre nézve kívánatosabb volna a kiszolgáltatási kényszerítésnél, de nálunk a városok kisebbek, és az o.gyülesi tagok számosabbak, semhogy 3000 szoba kivántatván, az átengedési kötelesség egészen megszüntethetnék. A bérre nézve a választmány azt tartja, hogy mivel az o.gyülesi szálások épen ezen minőségük miatt gyakran üresen állanak, a bér a folyó árnál egyharmadrészel nagyobb legyen; javallja továbbá, hogy minden országgyűlési egyen szálását az o.gyülés megnyitása előtt egy héttel elfoglalhassa és berekesztése után még egy hétig bírassa, s a bért is e szerint fizesse. Az o.gyülés öszveírásával és a bér meghatározásával mindig a lovászmestert véli a választmány megbizandónak.

Ugy vélekedik továbbá a választmány, hogy a jelen nem lévők követeinek úgy szinte az udvariaknak a város szálásokat szolgáltatni ne tartozzék ezek szabad alkura hagyassanak. Mi pedig az o.gyülesi tagokat illeti, véleménye az: Iör hogy minden városnak, mellyben az o.gyülés tartatik, házbirtokosai köteleztessenek házaiknak egyrészt bizonyos meghatározott bér mellett átengedni.

Itt az expropriatioi vita ismét megújult. P... város követe, hogy a kényszerített szálásadási elv megállapíttatik, akkor országos ülésben szavát, miszerint Pestvárosa az o.gyülésnek keblebe leendő áttételét kívánja, visszavonandja. Hiszen ha a szabad alku állapíttatik is meg, Pesten elegendő szálás lesz, miután a hétszemélyes, királyi táblák, ügyigazgatás, kamarai stb. egyének és számos mágnások Pesten szálásokkal bírnak.

Egy megyei követ azonban megjegyzé, hogy ha az árviz után ezen nagy inség idején a pesti háztulajdonosok nem átalották házaik bérét a köznyomor rovására tetemesen fölemelni, mit lehet várni hogy teendnek, ha a szálások szabad alku mellett önkényökre hagyatni fognak? ő tehát a kényszerített szálásadást megtartatni kívánja, azonban minden o.gyülesi tagnak 2 szobát, cselédségnek egyet, irnokoknak egyet kíván megállapíttatni, és a szálás kijelelés ne a lovászmester de az illető hatóságok és házbirtokosok közbejöttével történjék.

A követek egy része a szabadalku, más pedig a szálásadás elve mellett harcolt.

Cs... követe azt javasolja, hogy kéressék meg ő fölsége, miszerint az o.gyülés megnyitását 4 vagy 6 hónappal előbb tudassa az országgal, és ekkor a szabad alku minden nehézség nélkül megállapíttathatik; és a rendes bérben tul 50 percent; hogy pedig a könnyen történhető sarcolások megátoltassanak, alakíttassék azon város háztulajdonosai közül egy bíróság, melly azon esetben, ha a szálás fogadni kívánó a háztulajdonossal a túlfeszített követelés miatt megegyezni nem tudna, a bért elhatározza.

P... városa követe ezt pártolja, mivel csak így menekülhet meg Pozsony a vég elszegényedéstől; (zaj) mert ha a kényszerített szálás adás megállapíttatik, úgy kéri az országgyűlést Pozsonyból azonnal elvitetni, mivel a polgárok már is kétségbe esnek és a nagy drágaság miatt, és sokan innen elköltöztek. Kijelenti továbbá, hogy ekkint Pozsony a diatatt többé befogadni nem fogja. (morgás, zaj) Ezt már a város ő fölségének is kijelenté, dorgálást kapott ugyan ezért,

de igazságát ő fölsége is átlátta. Nem mende monda az, hogy az illy szálások országgyűléseken kívül üresen állanak, mivel az 1842ben is 2200 illy üres szoba találtatott, melly által Pozsony évenként 30,000 p. ftot veszít. E fölött a város kénytelen volt egy kaszárnyát az országgy. miatt itt levő katonaság számára évenkénti 3600 p. ft bérért hat évre kibérteni, a nagyobb kivilágítás miatt adósságot csinálni. Hát ezért kell-e Pozsonyot ezután is elnyomni?

Erre megjegyezték, hogy igen sok haszna van Pozsonynak az országgyűlésekből, és a drágaság csak az marad, ha szabad alku utján lesznek is a szálások szerzendők, és ezért költöznek el innen a nyugpénzesek. A sok üres szálások fő oka az, mivel az előtt a helytartóság, kamara, katonai főparancsnokság sat. mind Pozsonyban voltak, ezek azonban mind eltűntek innét, s így több lett a szálás, mind a lakosoknak kellett. Ha az országgy. innen el fog vitetni, alig mulik el 50 év, s könyörögni fognak a pozsonyiak annak ismét visszahozataláért. Az utcák is valjon azért világgittatnak-e ki, mivel az országgyűlés Pozsonyban van?

Végre minden oldalról szavazás sürgettetvén, a föltett kérdést: szabad alku-e vagy kényszerített szálásadás? 34. szavazat 14. ellen az utóbbi értelemben dönté el.

Ezután P... követe indítványozza, hogy jeleltessék ki minden háznak azon része, melly országgyűlési szálás fog szolgálni, és egy bizonyos maximum állapíttassék meg, p. o. 1/2 v. 1/4 része egy háznak, mellyen fölül egy házból országgyűlési szálásul elfoglalni ne lehessen.

P... város követe azt javasolja, hogy minden ház egy szalást adni tartozzék, melly leg fölebb 5 szobából álljon, de kijelelése a háztulajdonostól függjön, csak egészséges legyen.

Egy megyei követ pedig a 2. 3. v. 4. szobából álló hazakat a szálásadási kötelesség alól fölmentetni kívánja, valamint az országgháztól fölörányinál távolabbra fekvőket is. Továbbá kivéven a nádor ő fönségét és személynök ő nmlgát mint elnököket, minden országgyűlési tagnak 4 szobát rendeltetni kíván, istálló sehol, mivel lovakra a törvényhozásnál szüksége ninesen. A jelen nem lévők követei szerezenek szálásokat alku utján, és a szálások kijelelését ne a lovászmester, de egy a háztulajdonosok közül választandó választmány intézze el.

Az indítvány azonnal el nem döntethetvén jövő ülésre halasztatott.

CLXX. orsz. ülés, julius 2án a főRRnél. Ebben országbíró ő nmlga elnöklete alatt a vallás, k. k. leirat, vegyesházasságok breve sat. tárgyában választizene a mélt. FÖRRnek meghitelesíttetik.

Vidéki levelezések.

(Pest vgye utasítása kereskedési és rokon tárgyakban.) Mint fontos, és minden hazafinak — ki hazája viszonyairól csak némi kis fogalommal is bír, s boldogságát szíven hordja — figyelmét és hő pártolását igénylő tárgyat, úgy közöljük t. olvasóinkkal Pestmegyének, hazánk kereskedése érdekében keletkezett következő o.gyülesi követeinek küldött jeles utasítását; mellyből mindazok — kik nem ferdtő szemüvegen, de ép tiszta szemmel szokták tekinteni a tárgyakat — világosan átláthatják, mennyi csak nem áthághatlan akadály, mennyi szükségkép lerontandó gát fekszik még előttünk hogy a külkereskedésünk által annyiszor megígért, s annyira magasztalt, Eldoradoba eljuthassunk; átláthat-

hiszen a nemre halmozott magasztalásokat az egyén mindig magára veheti, s vajmi kész azokat magára venni!

Nem részeseletk illy kedvezésben a férfiak az elmes regényíró jelen munkájában, Miket itt e nemben látunk, egytől egyig közelkek azok, a mindennapiság hínáraiban tevelyegve... S ezzel nem a regényíró közösen elismert jeles tehetségét akarjuk megróni: mert hiszen a köznapi füstösti nagy ész szintolly nagyszerűn, mint ritul eltörpítheti tehetlenség az utánozásul választott legnemesebb jellemet is; s e tekintetben meg kell vallanunk, hogy ezen Szinyeváry Tivadar, Kálmán, ezen Palotay, Guarini, bármily rövid vázlatokban ismertessék is egy némelyik, egytől egyig kevélyen mutathatnak a tehetségdús forrásra, melly őket a semmiségből életre szólítá; de az olvasó közönségre maradandóbb benyomást illy lelkületek, minőkkel a közéletben uton és útfelen ismerkedhetik, nem gyakorolhatnak. — Lord Belford tesz kivételt a köznapi férfiak közül; de a nemes lord annyira háttérben van az író által tartva, miszerint azon gondolatra kell jönnünk: a lovagiásan bökölő író meg akará regényében mutatni, hogy az élet útján a vezérséget nökezek viszik. Ha szabad a mellett, mit az író meggett, arról is szólni mit elmulasztott, ugy mi obajtanánk, hártettzett volna a szerzőnek, ezen mely öntudatoságának, önállóságának állított férfit bővebben állítni az olvasó elé dús tehetségű rajzolatban, mert a mi legfőbb e jellemben s mi őt valódiág kiváló szép jellemné bélyegezné, ama szép tette t. i. testvére iránt, az itt egy eszelekvőségében magának nem épen sok hitelt kívítt divathölgy által beszéltetik el, kinek némely olvasó e részben kevés bizalmat ajándékozni, már csak azért is hajlandó lehet, mert Lindvaynének érdekében van a férfit Octáviával megkedveltetni, hogy így őt annál könnyebben

idézhesse maga köré; cselekvőlegesen pedig a nemes lord többnyire mint egy szeszélydus kalandor lép föl előttünk, ki rögtönleték után intézi tetteit, illyen a párviadalnál, Guarini halotti szertartása alkalmával az egyházban, Lindvayné salonjában és Octavia látogatásán.

Midőn az élet útjait kézbe vevők, megvalljuk, eziménel fogva egészen mást vártunk olvasandani, melyebb jelentőségű, az életet egész terjedelmében fölfogó, átkaroló regény képeletet forgott előttünk, minő például Góthe „Meister Vilmosa; a várt nagyszerűség, egyetemesség helyett azonban itt egy pár epizódot kapunk ez élethől, mellyet fozon utjaiban füstösti hittünk magunk előtt; a regénykéhez tehát a sokat ígéro ezim mindenestire túlságos és iránta reményeket ébreszt, mellyeket az olvasás ki nem elégít.

Hátra volna még egyről szólanunk, — mi minden regényben fő, — mert a regénynek hivatása kitünőleg az élet útjait fosteni, a szerző élet- és világnézetét felől t. i. higgadt és érettnök kell e részben az írónak lenni, tisztában önmagával, menten a társasköri osztályzatoktól rá olly könnyen ragadó előítéletektől, ferde nézetektől mit a pusztá gyakorlati ember, élet- és világméretben kívül komoly és szilárd gondolkodás adhat meg, fejleszthet minél nagyobb tökélyre. Mintegy magasabb ponton kiemelkedve kell a regényírónak állnia, honnan biztos pillanattal tekinthesse az embert minden viszonyokban, minden mozgalmában, a nélkül, hogy e nézeteiben társasköri állása vagy bármily befolyások által előítéletesse tértessék... Sajnáljuk, hogy e részben a jeles szerzőnek életnézeteit, mikint azok regényeiben nyilatkoznak, bővebben nem ismertethetjük. Általában a szerző életnézeteit higgadtan, józannak tartjuk; de né-

melly a társasköri álláspontja által belészívárgott előítéletestől még sem mentek azok; bővebb meghányás után állhatna csak tiszta világosságban előttünk, ha valjon esalodunk-e, midőn azt hiszszük, hogy Jósika az életet nem kis mértékben mint báró nézi, hogy eszményképeit nem annyira az ember-élet, mint az úrvilág typusai után alkotja, s általában szemléletési álláspontja olyan, mellyről bizonyos osztály kedvezőbb színekben tünik föl, mint minőkben föltűnnék azelőtt, ki feladatul tűzné ki, inkább embert, mint urat, inkább életet mint nagyvilágot rajzolni. ☐

„Sujánszky Antal vallási s hazafiai költeményei.“ Pesten, 1844, az egyetem nyomdájában. Kiadta Emich Gusztáv. A 8-rétben 230 lapra terjedő munka ára 1 p. fr.

„Kerényi Frigyes (Vidor Emil) költeményei.“ Pesten, 1844. Landerer és Heckenastnál. 8-rétben 194 lap. Ára. 1 p. frt.

Mindenféle halljuk a szót: e kor nem költők kora; — anyagi érdekek a tulnyomóak; — a költészet kikopott az irdalombul.

S a három állításra mi hártat felelünk: a költőnek, az igaznak, mindig meg van kora, az ihlett lant lelkes zengése hasonló lelkesedéssel fog hallgattatni mindenkoron, az emberiség azon őt osztályzatán keresztül, mellyekre azt List a statusgazda osztja: a vad nép, a pásztori, a földművelő, a földművelő-iparúzó s a kereskedő — hallgatni fog a meghívott költő szavára, mindenkoron! — Az anyagi érdekek soha annyira tulnyomóak nem lesznek. — Isten adta földünkön, hogy gyonrunk táplálása, testünk

ják azt is, mikint mindezek legyőzésére, nemcsak pénzre, és ismét pénzre, de férfias bátor kitűrésre, élénk és fáradhatlan szellemi erőre, tántoríthatlan polgári hűségre, fejedelmünk iránti méltányos lojalitásra s mindenek fölött összevetett erős vállakra, s minden hárszatóskodást, gyanúsítást, és lenézést mellőző köz akaratra és szellemre van szükségünk. Ezek nélkül minden törekvésünk „tarka párák, szivárvány.” — Az utasítás következőleg szól:

1) A vámrendszert illetőleg, a megye véleménye, az iparegyesület választmányának az országos kerületi választmányhoz intézett, a t. választmány jelentésének utolsó lapján 57. szám alatt idézett, de ki nem nyomtatott emlékiratában kifejtett nézeteivel tökéletesen meg egyezik; mennyiben valamint az iparegyesületi választmány, úgy a megye is az ausztriai vámrendszert kétféle tekintetből gondolja nézhetőnek: 1) Az mennyiben a monarchiával egyetemben a külföldtől minket is elválaszt. 2) Az mennyiben hazánkat elválasztja az ausztriai monarchiától.

Első tekintetben prohibítív természetű, mi azonban legújabb időkben a védvám rendszerhez kezd közeledni. E szerint tehát a közös vám vonal, úgy hazánkat mint az ausztriai birodalmat elméletben egyenlőn látszik védeni, a fejlettebb külföld korlátlan vetélkedésének nyomásától: ámde az eredmény hazánkra s Ausztriára nézve igen szomorú különbözik. Midőn a prohibítív rendszer fölláttatott, Ausztriának ép úgy nem volt gyáripára mint hazánknak, így sem itt, sem ott nem volt mit védeni. Ámde az ausztriai kormány nem csak mindenemü kedvezésekkel, hanem tömérdek áldozatokkal is azon volt, hogy Ausztria gyáripára minél előbb fölvirágozzék, és föl is virágozott bámulatosan; de mi értünk alig történt valami, sőt még csak enyhítve sem lőnek azon akadályok, melyek nagy részint historiai események, s institutioink népszerűtlensége következtében, de más akadályoknál fogva is, nálunk a gyáripárt fölvirágoztatni nem engedék. *) És így a közös prohibítív,

*) Igaz — nagyon igaz; de ne feledjük el másrészt azt is, hogy köztünk és a több ausztriai birodalmak közt lényeges a különbség — Ugyan is: azokat abszolút kormány igazgatja; bennünket pedig constitúciónk. Ott kötelessége a kormánynak — a felelőség terhe egyedül rajta fekvő — mindent magának tenni népeiről, míg mi constitúcionista kötelesek vagyunk a kormány hozzájárulásával magunkért, mindent magunk tenni. — Az abszolút kormány, látjuk híven megfelelt kötelességének; míg mi constitúcionista — a multakat nem is említjük — mindjárt ebedésünk első pillanatában, a helyett, hogy anyagi jólétünk biztosításáról gondolkodtunk volna; kormány, vallás, és papok elleni hasztalan üres vitákban emésztettük föl legszebb erőinket, legdrágább kincsünket — időnkét, s ezek által demoralizáltuk népünk egy részét. Urbért alkottunk, s váltótörvényeket, melyek aristokráciának nagy részét keserűn meglepék, csalásoknak, s verszopó uszoráskodásoknak kaput nyitának. sőt most is — mintán már szemünk valamennyire kinyíltatott volna — a helyett hogy fölso Magyarországért — vagy más szavakkal a saját gyáripárunkért — áldoznánk valamit az éjszaki vaspályával egybekötendő középponti vasut által magunk szolgáltatunk eszközöket arra, hogy a jelen vámviszonyok között gyáripárunk lehető fejlődését akadályozzuk. És ez mindenek fölött megfontolást érdemlő dolog t. hazafiak! az idő és körülmények láthatólag intenek, hogy minden erőnket, ezen vámviszonyoknak — legalább lehető — tisztában hozatalára fordítsuk: lehető mondjuk mert, bár mennyire bizzunk is jó kormányunk tiszta szándékában, szomorúan kell megvallanunk: hogy mi még jelenleg ön álló függélen kívül kereskedésről nem is álmodhatunk. S ha

már most védrendszer, Ausztriára nézve nem csak azt eszközlé, hogy a külföldi műipar nyomaszta ellen védve van, hanem eszközlé egyszersmind azt is, hogy ezen ekép védett ausztriai gyáripárnak honunk 15 millió nyi piacza vásárol szolgál, melyben ő az egyedüli eladó, kinek sem művei jóságában, sem olcsóságában, nincs mit külföldi concurrentiától tartani. Ellenben mi reánk nézve, azon vámvonalnak sem azon eredménye nincs, hogy gyáripárunk szintegy fölvirágozzék; mert mit használ nekünk, a külföld irányában védve lenni, ha Ausztriának, szintegy magas fejleményű gyáripár ellen védve nem vagyunk? sem pedig azon eredménye nincs; hogy ha már magunk nem gyártottuk műipar-cikkeinket, legalább ott vehetők, hol azokat, vagy hasonló jóságban olcsó pénzen, vagy hasonló áron, jobb minőségben kaphatnók, a mi nyers terményeink, eladására nézve is, kimondhatlanul károsan hat; mert, mi nem vehetvén iparműveit, köztünk, s a világ piaczközött nagyszerű cserekereskedés, nem fejlődhet ki, miután igen ritka eset, melyet csak nem rendkívüli szükség, vagy a szükségesnek, máshonnan nem fedezhetése idéz elő, hogy olly, nemzetek, termékeink rendese föllyegyenek, kiktől mi cserébe semmit sem vehetünk. *) — A megye RRei tehát, honi műiparunk érdekében a védvámrendszernek barátai, s azt a külföld irányában alkalmaztatni ohajtják is; de mint nemzeti önállóságunk, s bár melly más tartományi törvényes függetlenségünk hozza magával, alkalmaztatni ohajtják saját érdekükben s nem máséban; ennek pedig természetes következménye: 1) hogy vámrendszerünk a külföld irányában is, saját nemzeti törvényhozásunk alkotmányos befolyásával, ne rólunk nélkülünk szabályoztassék: tehát: 2) saját kikötőinkben, melyek által a világ piaczezzal közvetlen érintkezünk, vagy keletfelé a Dunán és szárazon, kül kereskedésünk az ausztriai tartományok határvám vonalán nem megy keresztül úgy ki — mint beviteli kereskedésünkre nézve — minthogy ez amazzal szoros kapcsolatban van, ne a szomszéd vámrendszer uralkodjék fölöttünk, hanem az, melyet saját kormányunk, saját alkotmányos befolyásunkkal fölláttat; a hol pedig a külfölddel Ausztrián keresztül találkozunk, ott Ausztriával a külföldi árúk transitója, vagyis hozánk keresztül eresztésére nézve, transitó kereskedési szerződést kössön az országias. — Mire nézve aztán a méltányosság követeli, hogy Ausztria mellynek vámvonal, és szerint a mi érdekeinket is érinti, a külföldnek Ausztrián keresztül velünk kereskedéséből transitó gyanánt annyi jövedelmet húzhasson, melly aránylagos költség fődözéseül szolgáljon a vámvonaloni kiadásokért. De mind jogszerűleg, mind méltányosan megkívánhatni, saját Pest megye RRei, hogy a hol a külfölddel saját kikötőinkben vagy nem Ausztrián át találkozunk, ott ezen transitó terhekre semmi tekintet ne

semmi egyéb nem, már maga ezen tudat elég arra, hogy belkereskedésünk lehető kifejtését, a külkereskedésnek elibe tegyük. — Mennyire van ebben igazunk; mennyire nincs, a jövedelő fogja megmutatni; s adja az ég, hogy a történet e tekintetben szerencsés epochát jegyezzen föl utódaink számára! — Olivér.

*) Ugy van uraim, tökéletes igaz, s ennél világosabb demonstratio nem is lehetne nyers terményekeli külkereskedésünk ellen; csak hogy még azt is szükséges hozzá tennünk: miszerint azon nemzetek, melyek műipar-cikkeket cserélnek be nyers terményekért, rendszeren 3 — 6 annyi hasznót szoktak kivinni, mint a mennyit behoznak. Ezt a mindennapi tapasztalás axiómáit tünteti föl, mikint már azt, ugyan e lapokban „Egy kis tapasztalás” stb — című értekezésünkben még a mult évi második félévben bővebben kifejtettük. Olivér.

legyen, hanem akkint kereskedhessünk a külfölddel, a mint azt, saját önálló befolyásunkkal kötendő kereskedelmi szerződése szabályozandják: mert 3.) azt minden esetre mind nemzeti önállóságunk, mind status gazdasági érdekeink magokkal hozzák, hogy a külfölddel direct kereskedésünk önálló kereskedelmi szerződések által szabályoztassék, miből aztán természetesen következtetni véli Pest megye, hogy 4) ha ezen kereskedelmi szerződések alapjául a mint ohajtja, a védvámrendszer fog fölvetetni, történjék ez nem azon műipar-cikkekre nézve, mik iránt Ausztriának van érdekében, hogy a külföld ellen védve legyen, hanem csak azokra nézve, melyek iránt azt a mi érdekeink követelik. Tehát csak olyan iparágokra nézve, hol már mi nálunk is van mit védeni, nem pedig a hol ez még nem így van, mert Pest megye RRei a védvámnak, melly a fejlettebb külföld irányában saját kezdő, s még meg nem szilárdult gyárainknak az ugynevezett tanpénz tekintetében gyámolító kiegyenlítésül szolgál, barátai ugyan; de koránt sem a prohibítív rendszernek, melly azt is látszik védeni, a mi még nincs, hanem tulajdonképen mitsem véd, s tulajdonképen csak a dugárosoknak nyújt praemiumot. A mi pedig köztünk s Ausztria közötti vámvonal illeti: ez hasonlóképen ellenünk szolgál, még pedig mind műipar, mind mező gazdaság tekintetében.

A műiparra nézve, mert ambar mi Ausztriának piacza vagyunk, még is ezen vámvonal Ausztria férfias gyáripárát, a mi gyermekded gyáripárunktól is védelmezi, nem pedig a mi gyermekded gyáripárunkat az ausztriai óriási elnyomó súlyától; védvámrendszer az igen is, hanem védvámrendszer mi ellenünk, mi ha továbbá is így marad, hiában ovogatjuk magunkat a külföld ellen, nekünk gyáripárunk soha nem lessz; *) mert Ausztria csak nem vámentesen önti el hazánkat műipar-cikkeivel, de a miénk Ausztriába többnyire csak súlyos vámmal mehetnek ki, holott megfordítva kellene állani, már csak azért is, mivel mi kezdetben vagyunk, Ausztria gyáripára pedig már kifejtett.

De nyers terményeinkre nézve is ellenünk szolgál ezen vámok, mert igaz ugyan, hogy többnyire csak fél annyi vámot fizetünk, nyers termékeink bevételétől, mint a külföld; de még is fizetünk annyit, a mennyit Ausztria szükségesnek vel, hogy saját termései a mi concurrentiánk ellen védve legyenek. — El kell azonban ismerni, hogy a mint nem méltányos, a mit Ausztria műipari tekintetben velünk cselekszik, ugy nyers termékek tekintetében a dolognak méltányos alapja van: mert az ausztriai természet súlyos adót fizet, tehát drágábban természet mint mi, kiknél a nemes semmi adót sem fizet, s ha ezen különbség vámtal ki nem egyenlítették, mi az ausztriai természetét saját hazájában nyomnánk el okvetlenül. Azért is Pestmegyének forró ohajtása az, hogy Ausztria irányában is önállóságunkhoz illőleg, visszonyos érdekeink tekintetbe vételével kereskedelmi szerződés által szabályoztassanak vámviszonyaink, ugy kivitel, mint bevitel, s transitó tekintetében, meg kell azonban vallania hogy e tekintetben szerencsés sükert mind addig nem reményl mi a nemesség föld adót mi nálunk is nem fizet, s ez által el nem enyészetik ezen productionalis különbség, melly különben egész ő szintén szólva, nem is egészen alaptalanul ellenünk fordít-

*) Nem lesz bizony még akkor sem, ha ezen érdeklét vámok talán javunkra rendeztetnének is el, és nem lesz mindaddig, míg csak belföldi kereskedésünket magára hagyva, minden erőnket a nyers terményekeli külkereskedésünkre fordítjuk: ezt az illy kereskedéseknek természete hozza magával, melly axiómaként áll a nemzetek kereskedésében. Olivér.

hívásos czifrázása, puhító kényelem-hajhászás mellett arról, mi az emberben legnemesebb, a lelki élvezet, szellemünk magasabb kívánatáról, megfeledezzünk. — És így a költészet nem kophatik ki az irodalomtól soha! hanem vannak korai az irodalomnak, melyekben ez a magas pályáról, hol a költő jár, lekopik, leszál, lesüllyed, olly ösvényre, melyet köznapie elmék — hogy így szóljunk — köznapie gondolatok nyomdokival koptatnak.

De fölünk e kor még messze van. Vannak közönségünkben, kik lelkes figyelemmel hallgatnak a költő, a dalnok szózatára. Tanúsága ennek, hogy csak a legközelebbi években is, az irodalomkárára olly korán elhunyt, Kunoss Endre lyrai költeményei két kiadást értek egymás után, az ihlett keblű Garay Jánoséi, valamint a tetőtől talpig magyar Erdélyi Jánoséi, köz és nagy tetszéssel fogadtattak mindenfelé. S ime, most két új fizet lyrai költemény áll előtünk, melyek csak e hetekben jelentek meg, s mellyek bizonyosan valamint méltán számot tarthatnak a közönség pártolására, úgy dús élvezetben fogják részesíteni az olvasókat.

Vallástalanság korunk főbelyege, — a magyar — fájdalmas igazság! — minden korban az volt! Annál nagyobb örömmel üdvözljük ez okból a kedves lantú Sújánszky költeményeit, melyek élet adnak, irt hoznak, gyógyszerrel használnak egyszersmind. A költemények nm. báró Forrayné, szül. gr. Brunszwick Julia ő kegyelmeségének ajánlatvák, kihez így szól ajánlásában a költő.

Mi bú- s örömben égi ihletéssel
Házbott keresztül szívemen;
Mi éltet csöndes és zajos folyamján
Imádni készte, Istenem!
En azt szerény virágfüzérből szőttem,
Hogy illatozzon kebleden;

Melly a hazáért olly magasztos dobog!
És mellyben hit, remény és szeretet lobog

S a nemes keblü honleányt, valamint tudományos és szépirodalmi haladásunk minden buzgó lelki pártolóját, rövid szóban meleg hálával köszöntjük föl mi is!

A költemények négy füzére osztvak, mindenik egyegy irányutató szózzattal a szentírásból. „A hit cselekedetek nélkül megholt.” „Örvendezetek az Istennek minden föld; szolgáljatok az Urnak vígsággal.” „En tölem pedig távol légyen dicsekednem, hanem csak a mi Urunk Jézus Krisztus keresztében.” „Minden magában meghasonlott ország elpusztul, és a ház házra oml.” Ezek teszik a füzerek jelmondatait, mellyek elsejében vegyes tárgyú dalokat, a másodikban zsolnárokat, a harmadikban vallásos tárgyú balladákat és románzókat, a negyedikben hazafüi költeményeket veszünk. — S a lelkes költői fölfogáson, az egyszerű könnyen érthető nyelven, a sima természetesen kívül, legkivált a majd minden egyes darabon keresztül vonuló vallásos és hazafüi érzelmek teszik becsesedé derék költeményeket. . . . Sokra kellene kiterjeszkeudnünk, ha a sok jelesből a jeleseket idézgetni akarnók, s nehezünkre esnék a választás, ha valamelyiket e sok közül ismertetésül kiirni akarnók; legyen azért szabad, az olvasót egyszerűen a gyűjtemény figyelmes átforgatására utalnunk, ki abban egyikét lelendü legzebb élvezet.

Kerényi Frigyes (Vidor Emilt) sokkal jobban ismeri a közönség folyóiratokban és almanachokban közlött verseiből, semhogya a hosszias ismertetést fölöslegesnek nem tartanók. A jelen gyűjteményben 110 változatos tárgyú s jeles lyrai költeményt olvasunk, néhányat jól sükeült fordítással vegyest. Az eredetiek közül szabad legyen mutatványul felhozni egyet, p. o. emezt a 115dik lapon:

Fehérvári templomban.

Irák, te benned, barna ház,
Egy ezred év lakott,
S harmincz királyi eskünek
Ígéje hangozott.
Alusznak a nagy esküvők —
E föld királyi por;
Melly rajta jár, nyugodt a nép —
Lelkem velője for!
Haj! volna már tán mostan is
E nemzet sorsa jó —
Ha mind híven beteljesül
A harmincz esküszó!

Nemzeti színház.

Jul. 1. A hávbérelt munkás Sziligetynk közkedvesgü. Két pisztoly: népsziművével kezdetett meg, számos nézők előtt. — Jul. 2. Tudtán kívül kém: vígj. 2 felv. Mellesville s Duveyrier után ford Csepreghi L., melly ügyes szerkesztetü francia vígjátékban Perrin Mihály egyike derék Szentpéterink legsikerülőbb szerepeinek. — Az első f. v. előtt Kölcsey F. Himnuszára, az igazgató által kitűzött 20 aranynyi díjért versenyzett 13 népmelódia közül adatott elő három dicséretes: a második felvonás előtt szinte három; végül pedig maga a jutalommal koszorúzott melódia, mellynek szerzőjeul — a pécsettelt levelek felbontása után — Erkel Ferencz jeles karmesterünk üdvözöltetett, kinek dallandús és magasztossággal teljes s a mellett egyszerű derék szerzenyét a számosabban összegyűlt közönség lelkesülten fogadta s ismételteté. — Jul. 3. harmadszor adatott. Mátyás diák: eredeti szimű dalokkal és táncszal 3 felv. Irta Berki (mint hiszszük, álnév), zenéjét Egressy B. Nézők nagy számmal.

ja Austria vámrendszerét. *) És ime egy nagy és fontos ok **) a sok egyebek közül, mely adómentességünk megszüntetését javasolja, im az adómentesség, mint műiparunk fölvirágzásának egyik legerősebb akadálya ***) ennek tehát ha sikert ohajtunk, minden esetre meg kell szünni: s ha ez előbocsátatik, akkor méltányosan igényelhetjük, hogy Ausztriával kereskedésünk is szabadon, s ön állólag kereskedelmi szerződéssel szabályoztassék. — Ezt Pestmegye RRei hasonlóképp, a védvámrendszer szellemében ohajtják kötendőnek, melynek kellekei volnának:

a) Hogy védvámra csak azon műiparágukra nézve lehet helye, melyekben van mit védeni. b) Hogy a védvámrendszer nem a gyártásra alkalmas nyers termékek kivételének terhelésére, hanem a kézzártmányok behozatalának vámozására irányoztassék; s c) hogy a gyártásra szükséges anyagok, és segédszerek behozatala, mindenképp biztosítottassék s könnyítettassék. Mindenesetre pedig, akár mely rendszert fogadand is el a törvényhozás, hármat okvetlenül szükségesnek ítélt Pest vármegye: (Folytatatik.)

KÜLFÖLDI NAPLÓ.

Nagybritannia. A felsőházban jun. 18. a rabszolgaság elnyomtatása tárgyában egyezkedések felőli bill harmadszor fölolvastattott.

A dublini repeal egyesület heti gyűlése jun. 17-dikén rendkívül szamos volt. A limericki mayor elnökölt s ekes öltözetű hölgyek tölték be a csarnokot. Bradley több pénzüsszeget adott által Irhon északi tájáról, s állítá, hogy annak legnagyobb része protestantsoktól és praesbyterianusoktól ered sőt igen buzgó orangistáktól is, kik O'Connell bebörtönöztetése óta munkás részt vesznek a repeal-ügyben. Aztán fölkel Smith O'Brien, hogy az egyesületnek O'Connell bebörtönöztesére nézve a királynéhoz intézendő föliratról tegyen javaslatot, melyet azonnal föl is olvasott, s mely egyértelműleg elfogadva lön.

A kelet-indi társaság ülésében jun. 18-dikán a benszülött (calcuttai lakos) indusok részéről egy folyamodás olvastatott föl, melyben állítják, hogy a benszülöttek szintolly alkalmasak fontos szolgálatokra az ország kormányzatban, mint az angolok, kik ott eddig majdnem kizárólag alkalmaztatnak; kívánják ez okbul, hogy a dolog komoly megfontolás tárgyaul vétessék.

A királynő a dublini küldöttségnek, mely a bebörtönözött repealisták szabadon bocsátása iránt nyújtott át neki föliratot, a törvények iránti tiszteletre s a legfelsőbb törvényszéknek átvizsgálás után adandó ítéletére hivatkozással válaszolt.

Németország. Braunschweigban a német rabbik gyűlést tartottak, melynek utolsó ülése jun. 19-én volt. Az idő még nem messze van mögöttünk, midőn a zsidók — belső s külső — viszonyai, egészen üdvetlennek voltak mondhatók. Már a múlt század vége felé olly visszahatás állt elő, mely idő folytával min-

*) Meg valljuk a körülmények állásában — melyek mint hisszük még sokáig úgy maradni fognak — természetesebb védvámrendszer gyártárukra nézve alig gondolhatunk, minthogy az ausztriába kivitt nyers terményeinkre terhes adó vetetik; mert minél drágább anyagból készít az ausztriái, s minél drágább eledellel el, annál drágábban kell nekik eladni iparkészítményeit; a mi ez esetben gyárainkra nézve ellenkezőleg állván, a concurrentiát hamarabb kiállhatják. Lehetne ugyan azt mondani, hogy ezáltal földművelésünk nyomva van; ez azonban csak akkor állna, ha kül kereskedésünk főhelye Ausztria volna. Azonban a dolog másképen áll.

Olivér.
**) Ezen „fontos ok” kitéltet, arravalónézve, amire itt alkalmazva van, talán méltóbban nevezhetnének „fontos illúsióknak.”
Olivér.
***) Igaz, csak hogy nem ezen értelemben. Olivér.

dig élénkebb lön. Frankhonnak kelle első példát adni az emancipatorra, 1807 után bekövetkezett a zsidóknak egyéb statuspolgárokkal egyenlő lábra állítása. Az elfoglalt és Frankhon mintájára rendszeresített német tartományokban szinte teljes emancipáció következett be, mely azonban olly egészen előkészítetlen földön történt, s annyira minden hozzájárulásuk, erőködésök nélkül a zsidóknak, hogy aztán nem is becsültetett meg általok érdeme szerint, s még kemény iskola lön szükségessé, őket erre előkészíteni s fogékonytá tenni. Ez nem maradt el, minthogy Napoleon bukása után majd minden általa vagy nemzetségbeli fejedelmek által elfoglalt német tartományokban a zsidók emancipációja ismét eltöröltetett, s a már megengedett jogok többé kevesebb ismét visszavonattak. S ezek csak most nyertek igaz becsét szemeikben s visszaszerzésükre szakadatlan és fáradhatlan törekvések álltak elő. Azonban egyszerűsmind fölfebredt a zsidók legnagyobb részében az élénk meggyőződés, miszerint egy csak külről adott emancipáció mit sem használhat, ha egyszerűsmind belső nem követi azt, ha lelki erkölcsi művelés által a kormagságára vergődni nem törekednek. A reformtörekvések eddig csak egyes községektől vagy testületektől eredtek, s így nincs középpontjuk, s míg a szigoron óhítűek ellenségesen állnak a reformokkal szemközt, a haladók táborában is szakadások kitörései fenyegetőznek. E körülmények szüleménye volt a mostani gyűlés, mely f. h. 12-dikén kezdődött, s czéljául az mondatott ki: hogy „közösen tanácskozzanak a zsidóság föntartása s művelése eszközein, s a vallási érzelmek élénkítésén.” Mindjárt elejente tetemes szótöbbséggel elhatározottak a nyilvánosság s a terem ajtai megnyitattak a közönségnek. A tanácskozás legfontosabb tárgyai voltak: a francia sanhedrinek feleleteinek megvizsgálása 1807-ről, a zsidó eskü lényegéi felőli nyilatkozatok, bizottmány alakítása a zsidó házassági ügy megvizsgálására, új liturgia kidolgozásának előmunkálataira, a törvény és az élet közti örvény kitöltésére a szombat-ünnep és éttörvények tekintetében stb. A közönség nagy számmal látogató az üléseket, s örömmel lehetett közte minden valásu papokat látni.

Görögország. Anconából jun. 17-ről, írják hogy az akarnaniai lázadásról, s az ott történt fegyveres összeütközésről szalongo hírek, csak ugyan valósultak. Grivas tábornok, megütközött a kormány által Stratos vezérlete alatt ellene küldött csapattal, s a kormány katonái, rövid csata után Grivas katonáival egyesültek, kik egy falut hamuvá égettek, s Karavast (Karavastaras?) is elfoglalták. Grivas jelenleg mint egy 8—900 ember élén áll, katonáit „a király es a patai”-nak nevezzi, s jelszava „megbuktatni a jelen kormányt, s megőrizni a kellő hűséget a király iránt.” hogy Grivas a lázadás zászlóját kitűzte, s a polgár háború elkezdődött — világos; a kormány nem is késett öt törvény kívülnek nyilvánítani, s minden hivatalától megfosztani; annál is inkább, mivel egy Palikar vezérlete alatt, mint egy 80 emberrel a török határt is Lamia mellett áthagatta, hogy a thessaliai görögöket az ozman kormány ellen lázadásra ingerelje mely tetteért, a görög kormány az ott lévő török követ által föl is szólított, melyre a kormány feleletül a föntebbi határozatot adá.

Bel- és külföldi telegraph.

Pozsony jun. 29. Tehát itt is volt ő, Rothschild a pénzkirály, s a vért minden érben gyors mozgásba hozá. F. hó 28-án estve érkezett meg a gőzösön s a reá várakozó néptömegetől alig kocsizhatott el a nap vendéglőjé. Még akkor estve 8 órakor meglátogató a helybeli izraelita sinagógát, hol a belépő küldöttség által fogadtatván egy számára készített s egészen arany

hímzéssel bevont mennyezet alatt helyet foglalván, az ének elkezdődött, melyet Weisz itteni sinagógai énekes három társával együtt mindyájunk várakozásán felül vitt ki, s maga az ünnepély hőse is a jeles ének által igen meglepetve lenni látszatott. Kívül a sinagóga ajtaja előtt katonákat kellett fölállítani a nagy néptömeget a berohanástól föltartóztatandókat. Más nap 29-én tartatott a középponti balparti vaspálya építése iránti zárt tanácskozás; s ezt követé a személynök ő nmlga által adott szíves lakoma, melynek vendégei között Rothschild is volt, mi bevégeztetvén délután a pénz- s zseb sovár szemek ezreinek ajtatos pillantásai által kísértetve városunkból eltávozott. S így a világ kerekéi nálunk rendes forgásukba ismét vissza estek.

Az unghi követ meggyilkolói elleni pör már derekasan folyamatban van, s minél előbbi befejeztetését mindenki szívből kívánja.

LA PVIZSGA.

Jelenkor. (f. é. 53ik sz.) főczikke „Szellemi Feudocratia” Beóthy Zsigmondtól, melyben meg lehet hogy szerző akar valamit mondani; de hogy mit? ő tudhatja, — mi azonban czikkéből ki nem vehetjük. Olivér.

Pesti Hirlap. (366ik sz.) A demokratiai irány szerkesztőjével együtt eltűnván, az izgató szellemet a Pesti Hirlapban a „juste millieux doctrine” váltotta föl; ezt tanúsítja az új szerkesztő bevezetésének minden sora, ezt tanúsítja az egész jellem, mely ezen — bár névre nem — de szellemre egészen új lapot átleng. Nem találunk ugyan itt annyi szóvirágot, mint a lelépett szerkesztő alatt, s nem is alkalmazhatjuk ide olly jellemzőleg Swift gyönyörű hasonlítását: — Virágos es rhetorica styl komoly tárgyak fölött; hasonlító a veres és kék virágokhoz, melyek a gabona közti teremnek: tetszenek azoknak kik gyönyörködésből sétálni mennek; de kárt okoznak azoknak, kik a termést aratni akarják — mint azelőtt alkalmazhattuk vala. Félő azonban; nehogy e pályán küzdők pusztán theorai speculatiókba zavarják a nemzetet, a mitől az Isten övön meg. Kiállítás a lapnak csinos, tartalma velős és észszerű, — nem akarván hirtelen ítélni, mi minden jót és hasznost várunk a pályázóktól. Jelen főczikke e lapnak „Központosítás és helyhatósági rendszer.” b. E ötvös Józseftől, melyben élethűn adja elő mindazon egybeütköző rendszerültségeket, melyek, megyei rendszerünknek a municipális rendszerrel összezavarásából erednek, s szerinte politícai kérdéseinknek egyik főbbike az, hogy a nemzet tisztában legyen a fölött, mennyire szenved meg alkotmányunk a centralisatiót, s mennyiben szükséges hazánk fölvirulása, és alkotmányos szabadságunk épségben tartása tekintetéből a megyei — de nem egészen municipális — szerkezethez ragaszkodnunk. Olivér.

Társulatok és intézetek.

A Vakok Pesti Intézete pénztárába közelebbi múlt Junius hónapban a következő adakozások folytak be pengő pénzben: Ior Weisz József udvari Agnes urnak az Intézett javára áldozott munkájából a múlt majus hónapban már átküldött, s köz hírré tett 1515. pfton kívül e hónapban ismét Herezeg Schaumburg Lippe Vilmos György 100 pft — Ehrenreih 5 pft, és így a Szerző ur nemesszivűsége az Intézet pénztárát már 1620 pfttal gyarapította 105 fttal 2or Báro Rottschild ur által Pesten jótékony czelokra adott 8000 pftból részesült az Intézett 100 fiba 3or Szírovits Judith végrendelete következésében 2 ft. 4er Néhai Lajtsák Ferenc volt N. Váradí Püspök ő Exja hagyománya 200 ft. összesen 407 pft.

Pesten Trattner Károlynál (uri-utca 453.), Zágrábban: uppán, Eszéken Schechtel, Varasdon Zuber, Károlyvárott Preitner, Pécselt Gundl, N.-Kanizsán Wajdits, Kaposvárott Hagelmann, Bécsben Haas, Pozsonyban Wigand könyvtárosoknál találhatik:

Illustratio Critica

De Situ et Ambitu Slavoniae et Croatiae.

Pars Ima Refutatio Fundamentorum, quibus ostenditur „tres inferiores Comitatus: Posega, Verőcze et Szerém semper ad Jurisdictionem Regni et Bani Slavoniae pertinuisse.”
Pars II da Demonstratio: „Quod tres Comitatus Syrmienis, Verőczensis et Poseganus, ac eis adjuvati trium Legionum Confiniarum Petrováradinensis, Brodensis, et Gradiscanae Tractus nunquam Slavoniam constituerint, sed semper Partes Regni Hungariae integrantes, indubitataeque fuerint, et esse debeant.”

In usum Croatarum

latine disseruit

Georgius Gyurikovits

Nagy Szadrét, velin papiroson, borítékba kötve, ára 1 pengő forint.

Pesten a legjobb helyen élénk közlekedésben levő, s tetemes mennyiségű árucikkkel fölkészült dohánykereske tes eladando. Hol? Megtudhatni a szerkesztőség-nél.
2—3

Azon t. vármegyék és sz. kir. városok, melyek t. Pest vármegye közbenjárása által, a természetihoni, és orvosi műszakra való előfizetés végett, múlt évi majusban költ tudósításomnál fogva 1 p. frtnyi előfizetésre

Szerkesztik gr. Majláth J. és Kovácsóczy Mihály. — Nyomatik Trattner-Károlyi betűivel, uri-utca 453. szám.

megkerettek; ujlag tisztelettel megkerestetnek; szíveskedjenek azon előfizetést tetlegesen v. t. Pest vármegye hatóságának, v. nekem egyenesen, minél előbb beküldeni; hogy a munka nyomtatásához fogathassak, és a már előfizetett haziatikát tovább ne várakoztassam. Költ Pesten jul. 1. 1844. Kovács Mihály, kétszer orvosnagy. 1—3

Emich Gusztáv könyvkereskedésében az uri- s kigyó-utca szögletén találhatnak:

Kunoss Endre versei.

Második megbővített kiadás n. Sret ára 1 frt. Korán elhunyt dalnok költelmei magasztalakra nem szorultak, a szellem, mely bennök uralg, sokkal jobban ajánlja azokat. 2—3

Rendkívüli figyelmeztetés

a Magyar kereskedelmi társaság részvény-befizetései iránt.

Figyelmezteti az igazgató választmány ezemmel at. cz. részvényeseket s közönséget miszerint az első részvényekért 75 pengő forintra rugó 15% tes részlet-befizetés a társaság könyveiben rendes beiktatás, az ideiglenes jegyek számozása (numeriren) s rendezése miatt, csak Pesten történhetik a társaság ideiglenes lakásán (városháztér Almasy házban). Igazgató-választmány üléséből.